

אני צודק - אתה טועה אדוארד דה-גאנו*

על הספר כותבים שלושה חתני פרס נובל בפיסיקה:

"אני צודק - אתה טועה" הוא בעל חשיבות עצומה לכל מי שרוצה להבין את המחשבה האנושית ואת ההתנהגות (איבר גיאבר, חתן פרס נובל בפיסיקה).

ד"ר דה-בונו, שהמציא את המונח **חשיבה לאטולית**, מיטיב לגלות את החסרונות של מערכת החשיבה שלנו אשר מסתמכת לחלוטין על היבט אחד של החשיבה - החשיבה הביקורתית (בריאן יוספסון, חתן פרס נובל בפיסיקה).

"אני צודק - אתה טועה" קורא ל"רנסנס חדש". מנהגי החשיבה של היום אינם יכולים להיות

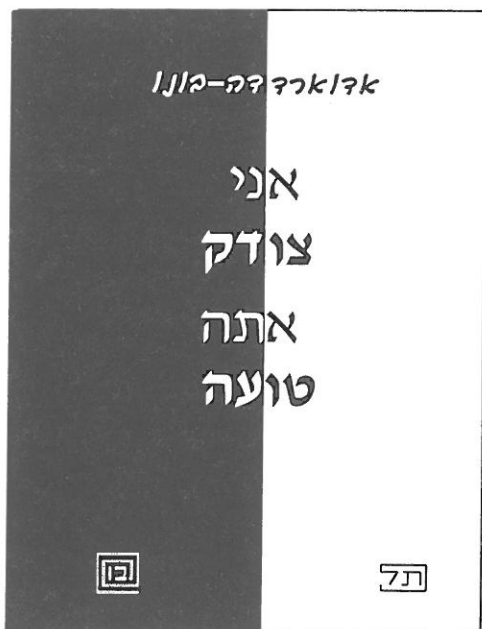
הקטעים הבאים, הינם חלקי פרקים מתוך הספר **"אני צודק - אתה טועה"**. בספר זה מסביר דה-בונו את השקפתו שדרך החשיבה המקובלת, המסורתית, של העולם המערבי אינה יכולה לספק את האנרגיות הבונות שנצטרך להן כדי לפתור בעיות וליצור עתיד טוב יותר בדרכנו לקראת שנת 2000.

במקום "היגיון הסלע" של תרבות החשיבה שלנו מציע דה-בונו "היגיון מים" של התפיסה. כפועל

יוצא מהבנתנו את מוח האדם כמערכת מידע המארגנת-את-עצמה, מראה דה-בונו שהתפיסה היא המפתח לחשיבה בונה ויצירתית.

---

*הספר בתרגומה של דליה שרון יצא בימים אלה לאור בהוצאת מכון ברנקו וייס לטיפוח החשיבה והאגף לתוכניות לימודים במשרד החינוך, התרבות והספורט.

מבוססים על משחק-מלים של מערכות-אמונה אלא הם חייבים להיות מותאמים להתפתחויות האחרונות בנוירולוגיה ולדרך שבה המוח יוצר תפיסות... דר' דה-בונו מוכיח ש"היגיון המים" חייב להחליף את "היגיון הסלע" שאנו רגילים לו (שלדון לי גלשאו, חתן פרס נובל בפיסיקה).

דה-בונו נחשב היום כחלוץ העולמי של ההוראה הישירה של החשיבה. מאחוריו למעלה מעשרים וחמש שנות ניסיון בתחום זה בעבודה עם ילדים, מנהלי חברות ומחנכים. הוא פירסם ארבעים ספרים שתורגמו לעשרים ושש שפות, הפיק שתי תכנית טלוויזיוניות, כולל הסידרה הידועה ב-בי.בי.סי. דה-בונו מחזיק במינויים אקדמיים באוניברסיטאות של אוקספורד, קמברידג', לונדון, והארווארד. הוא מרצה בפורומים רבים ויועץ לחברות ענק כמו: "של", "י.ב.מ." ו"דופונט". תכניותיו מקובלות היום במסגרות רבות ומופעלות בכמה וכמה ארצות ומערכות חינוך בעולם.

מתוך הפתיחה לחלקו הראשון של הספר

- ספר זה עוסק בנושאים שונים. להלן חלק מהנושאים:
- מדוע ההומור הוא התכונה המובהקת ביותר של המוח האנושי, ומדוע ההומור הוזנח על-ידי הפילוסופים הקלאסיים.
- מדוע, בניגוד להשקפה המסורתית שלנו, המוח הוא, כנראה, מנגנון פשוט מאוד שרק פועל בדרך מורכבת מאוד.
- ההבדל החשוב מאוד בין מערכות המידע ה"סבילות" הרגילות שלנו לבין מערכות מידע "פעילות".
- מדוע דווקא העובדה שהשפה מצטיינת בתיאור דברים עשתה אותה לכל-כך מחוספסת וכל-כך בלתי יעילה להבעת תפיסה (perception).
- מדוע אנו יכולים לראות רק את מה שאנו מוכנים לראות.
- מדוע קל יותר ללמוד דברים אחורה (מן הסוף להתחלה) מאשר קדימה.
- כיצד ייתכן שדפוס הוא, בעת ובעונה אחת, בעל אגן-ניקוז רחב וכושר הבחנה חד.
- מה הסיבה לכך שמסורות החשיבה הקלאסיות על אמת והיגיון, שאותן ירשנו מן היוונים, כיוונו את הציוויליזציה לערוץ הלא-נכון.
- איך הפכנו, ונותרנו, כה שבויים בקסם ההיסטוריה.
- מדוע אני מכנה את ההיגיון המסורתי שלנו "היגיון של פני-השולחן"?
- איך הצלחנו כל-כך בכל הקשור לעניינים טכניים, אך התקדמנו כה מעט ביחסי אנוש.
- מדוע ניתוח נתונים כשלעצמו אין בכוחו להביא ליצירת רעיונות חדשים ואף לא לגלות מהם הרעיונות הישנים שבבסיס הנתונים שאותם מנתחים.
- איך אפשר להתקדם מהתנהגות של נירון ברשת נירונים להתנהגות של המוח בפוליטיקה, בכלכלה ובסכסוכים עולמיים.
- איך יכולה להתקיים במוחנו מערכת דפוסית (patterning system) ויחד עם זאת אנו יכולים ליהנות מבחירה חופשית.
- מדוע נכשלו לחלוטין בהבנת היצירתיות, ומדוע משהו שנראה הגיוני במבט לאחור יכול להיות בלתי נתפס על-ידי ההיגיון במבט קדימה.
- מדוע טיעון הגיוני מעולם לא הצליח לשנות דעות-קדומות, אמונות, רגשות או תפיסות, ומדוע אפשר לשנות דברים אלו רק באמצעות התפיסה.

- מדוע שיטת הוויכוח שאנו כה מוקירים, מתכוונת לספק חקר מנומק של נושא, אך עד מהרה מפסידה את ה"חקר".
- מדוע המודל הבסיסי שלנו לקדמה - אבולוציה³ ללא שיטה - חייב להיות בלתי-יעיל.
- מדוע הפילוסופיה תישאר לעולם רק בבחינת משחק-מלים אלא אם כן היא תיקח בחשבון את ההתנהגות המערכתית של המוח האנושי.
- מדוע החלוקות המטעות לשניים (הדיכוטומיות) שאותן בנינו כדי להפעיל את העיקרון ההגיוני של הסתירה, היו כה הרות-אסון.
- מדוע שירה והומור מדגימות טוב כל-כך את ההיגיון של התפיסה, שהוא שונה מההיגיון של הנימוק.
- מדוע השארנו את התפיסה לתחום האמנות, ומדוע האמנות הניבה פרות כה עלובים.
- מדוע האמת מתוארת בצורה הטובה ביותר כמצב עניינים מסוים שישלו תוצאה מסוימת.
- איך נוכל בסופו של דבר להפיק אידיאולוגיה חדשה מטכנולוגיית מידע בדיוק כפי שקרל מרקס הפיק אידיאולוגיה מתוך הטכנולוגיה של מנוע-הקיטור של המהפכה התעשייתית.
- איך כה קל וזול לעצב אמונות במערכת של ארגון-עצמי (self-organizing system) וכיצד אמונות אלה מספקות את האמת התפיסתית היחידה.
- כיצד ההיגיון המסורתי מְלַכֵּד אותנו באמצעות הצדק של קביעותיו המוחלטות.
- איך נוכל לעצב כלים יצירתיים ספציפיים שאפשר להשתמש בהם בצורה מכוונת לְשֵׁם יצירת רעיונות חדשים.
- מדוע ייתכן שאין סיבה טובה להגיד משהו אלא לאחר שהדבר כבר נאמר¹ - ההיגיון של פרובוקציה (גירוי החשיבה) שדרוש מבחינה מתמטית במערכת דפוסית.
- כיצד מלה פשוטה, אקראית, יכולה להפוך לכלי יצירתי רב-עצמה.
- מדוע יש צורך כל-כך דחוף ליצור מלים חדשות כדי לעזור לחשיבה שלנו.
- מדוע יש צורך בתפקיד שממלאת המלה החדשה "פו".
- מדוע השיטה המדעית הממוסדת הקוראת להיפותזות ה"הגיוניות" ביותר היא מוטעית מבחינה תפיסתית.
- מדוע עקומת לאפר (ככל שיש יותר - טוב יותר) היא כה בעייתית בחשיבה המסורתית שלנו.